

Analýza nespokojených voličů vládních stran

Zpracoval STEM pro Spolek pro podporu liberální demokracie

únor 2024

Obsah

1) Shrnutí	str. 3
2) Stručně ke vstupní sekundární analýze	str. 4
3) Specifický výzkum zaměřený na nespokojené voliče vlády	str. 8
4) Jak vidí voliči situaci na politické scéně?	str. 10
5) Charakteristiky hlavních skupin podle ochoty volit vládní strany	str. 14
6) Jaké jsou motivace a bariéry nespokojených voličů?	str. 18
7) Co má vláda podle nespokojených voličů dělat?	str. 31

Shrnutí

- Nespokojených voličů současné vlády je necelých 11 % (podíl na celé dospělé populaci).
- Je možné rozdělit je na 3 skupiny. Polovina z nich nicméně stejně některou z vládních stran volit bude. Čtvrtina váhá, jestli jít k volbám, a necelá čtvrtina se spíše kloní k tomu vládní strany už nevolit. Podstatný je teď názor dvou více nespokojených skupin.
- Všechny tři skupiny jsou výrazně proevropské a protirusky naladěné.
- Jen nejméně nespokojená skupina hodnotí současnou vládu hůř nebo stejně jako tu minulou.
- Všichni nespokojení voliči bez rozdílu nicméně mají negativní názor na předsedy obou opozičních stran.

- Voliči, kteří nyní váhají nad účastí, od voleb čekali změnu a volbu nejmenšího zla, přičemž vláda jejich očekávání nenaplnila. Hlavním motivátorem zůstává tzv. princip negativní volby v podobě vymezení se vůči A. Babišovi.
- Větší problém představují přešlapy jednotlivců než špatná policy opatření.
- Voliči jsou zklamaní z toho, jak vláda zvládá dluh a deficit veřejných financí a také inflaci (hlavně ceny potravin a energií). V této fázi ovšem není zřejmé, jak přesně by si lidé snižování výdajů, respektive schodku představovali.
- Skupina váhajících voličů chce důslednější dodržování stranických programů – byť není vždy jasné, co přesně to znamená. Větší personální obměny nevyžadují, ale nebudou výrazněji proti nim.
- Vystoupení z koalice by v tuto chvíli nikomu výraznější voličský bonus nepřineslo.

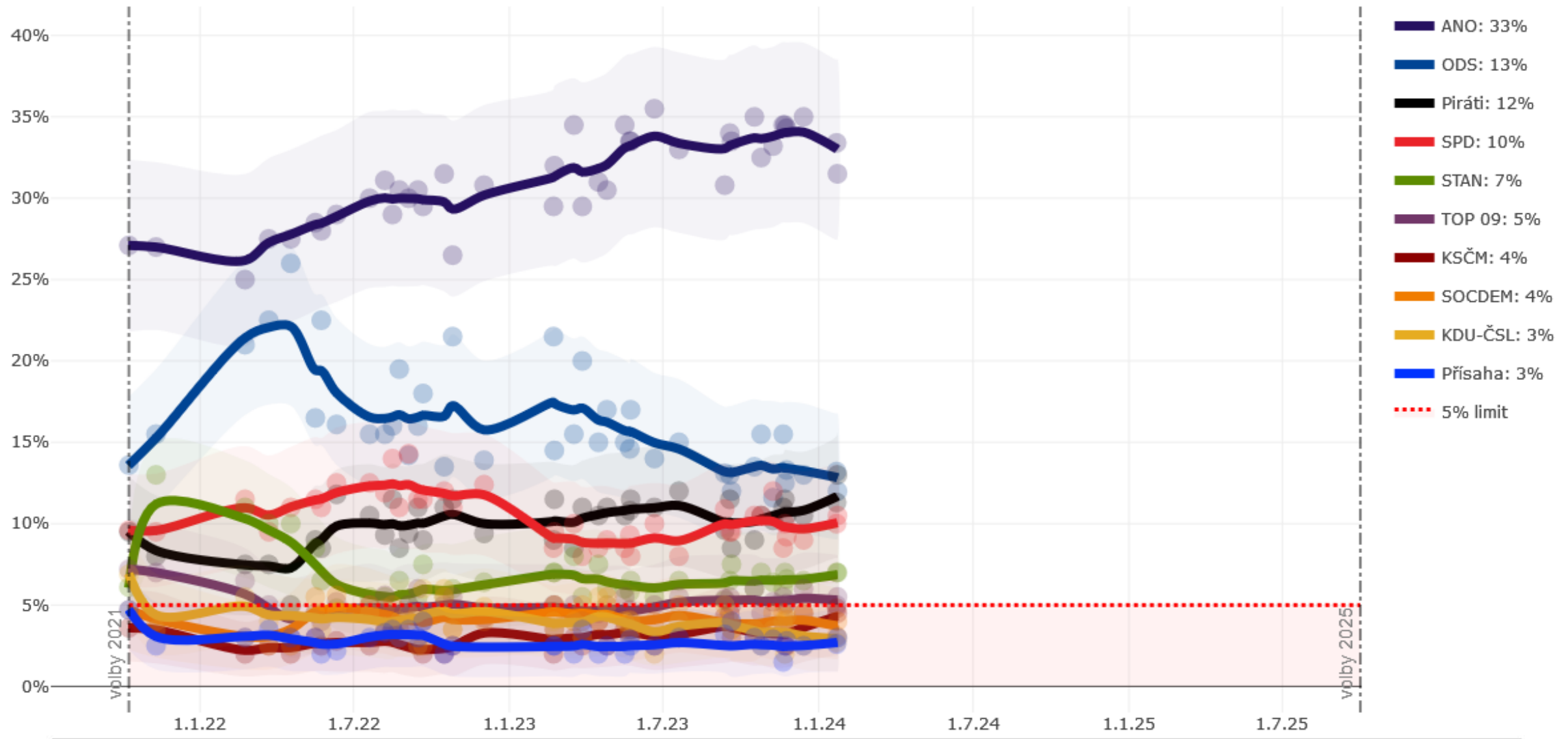
- Vláda má podle nespokojené skupiny ukázat sílu, rozhodnost a zároveň ujistit veřejnost, že je v bezpečí.
- Lidé také od vlády čekají, že jim nabídne vizi, odvahu a konkrétní komunikaci. V tomto ohledu ale musí vládní představitelé jít za pouhou deklaraci a PR prohlášení, a zároveň představit konkrétní kroky pro naplňování vize.
- I nespokojení voliči vládu oceňují v oblasti geopolitiky, není pro ně ale klíčová. V tuto chvíli hraje roli nutné, ale nedostatečné podmínky pro volbu.
- Vláda je kladně hodnocena obecně za odvahu dělat nepopulární opatření. Paradoxně jsou ale zároveň klíčová konkrétní opatření jako úsporný balíček a důchodová reforma hodnocena spíše negativně.
- Z důležitých témat jsou negativně hodnocena zejména ta související s životní úrovní domácností a velikost státního dluhu. Jaké jsou podporované cesty k jeho snižování bude předmětem analýzy v následujících měsících.

Vstupní analýza ze sekundárních dat z roku 2023

Metodika sekundární analýzy dat

- 1) Spojili jsme tři relevantní výzkumy z roku 2023 se shodnou metodikou a s daty k volebním modelům, celkem má soubor 3360 respondentů.
- 2) Analyzovali jsme volební chování, preference a motivace. Jak z hlediska ochoty volit, tak z pohledu preferovaných stran a hnutí.
- 3) Rozdělili jsme podrobně celou veřejnost podle toho, jak se zúčastnila a koho preferovala v minulých sněmovních volbách, a zároveň podle toho, nakolik pevnými voliči/nevoliči v současnosti jsou.
- 4) Vytipovali jsme takto 4 cílové skupiny podle jejich role pro možnou podporu vládních stran:
 1. Ti, kteří volili ANO, ale nyní váhají nad účastí nebo nemají silnou preferenci.
 2. Ti, kteří volili některou z vládních stran, ale nyní nemají silnou preferenci.
 3. Ti, kteří volili některou z vládních stran, ale nyní váhají nad účastí.
 4. Ti, kteří ve sněmovních volbách 2021 volili, ale nyní už by si některé uskupení vybrali.

Volební modely od voleb 2021 a Poll of polls

Současná volební motivace podle sněmovní volby 2021

Důležité cílové skupiny

1) Volili ANO, ale nyní váhají nad účastí nebo v preferencích [3,9 % veřejnosti / 324 000 lidí]

2) Volili vládu, ale nyní váhají v preferencích [5,6 % / 465 000 lidí]

3) Volili vládu, ale nyní váhají nad účastí [5 % / 415 000 lidí]

4) Nevolili, ale nyní to zvažují [9,3 % / 772 000 lidí]

Celkové podíly 2021 volili:	Jádro voličů	Stabilní voliči	Nerozhodnutí voliči	Váhají, jestli vůbec volit	Ztracení (nevoliči a jistí přeběhlíci)
SPOLU	7,3	1,5	3,4	3,3	1,4
ANO	9,7	2,1	3,0	0,9	1,1
PIRSTAN	3,9	0,9	2,1	1,6	1,1
SPD	3,0	0,9	1,0	0,6	0,5
Přísaha	1,0	0,3	0,3	0,9	0,4
ČSSD	1,3	0,3	0,4	0,2	0,6
KSČM	1,0	0,3	0,3	0,4	0,3
TSS	0,6	0,1	0,1	0,6	0,4
Zelení	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Volný blok	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Jiná strana	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2
Nevolič	3,2	2,1	4,0	4,9	21,6

Specifický výzkum nespokojených voličů vládních stran z února 2024

Metodika analýzy

Velký výzkum zaměřený výhradně na dvě skupiny nespokojených voličů současné vlády, které jsme identifikovali v předcházející sekundární analýze: (A) voliče, kteří nemají příliš pevný vztah k žádné z vládních stran, takže není zřejmé, kterou stranu si v příštích volbách vyberou a potenciálně hrozí, že si vyberou jinou než vládní stranu. (B) a někdejší voliče současné vládní koalice, kteří váhají nad tím, jestli vůbec k volbám přijít.

Období dotazování: 6. až 10. 2. 2023

Velikost souboru: 1219

Metoda sběru dat: online dotazování (CAWI).

Soubor reprezentuje obě specifické cílové skupiny. Základní sociodemografické ukazatele souboru (pohlaví, věk vzdělání) byly orientačně dováženy tak, aby odpovídaly představě o struktuře obou skupin, jak jsme ji zjistili na základě spojených dat z volebních průzkumů za rok 2023.

Jak vidí situaci voliči koalic SPOLU a PirSTAN?

„Menší zlo, než strana ANO, která rozhazovala peníze na všechny strany. Prostě jsem nechtěl u moci Babiše.“

Jak vidí voliči situaci na politické scéně?

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

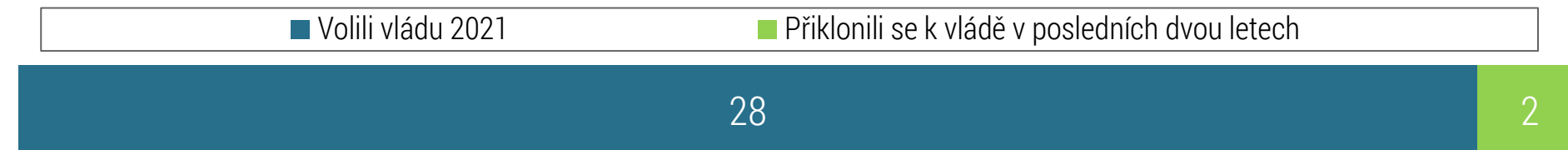
- Vládu volilo 28 % oprávněných voličů (celá dospělá populace). Jen 2 % jsou odhodlaná vládu nevolit (ti nejsou předmětem analýzy), 11 % je ale nespokojených a zvažuje, jak se u voleb zachovat.
- Nespokojené voliče je možné rozdělit na 3 skupiny. Polovina z nich nicméně podle analýzy stejně některou z vládních stran volit bude. Čtvrtina (cca 250 000) váhá, jestli jít k volbám, a necelá čtvrtina se spíše kloní k tomu vládní strany už nevolit (cca 220 000). Podstatný je v tuto chvíli názor dvou více nespokojených skupin.
- Všechny tři skupiny jsou výrazně proevropské a protirusky naladěné. Nejskeptičtější skupina váhajících je jen průměrně zajištěná a určitou pochybnost má i k tomu, jak dále podporovat Ukrajinu ve znovunabytí Ruskem zabraných území.
- Jen nejvíc nespokojená skupina hodnotí současnou vládu hůř (40 %) nebo stejně (38 %) jako tu minulou. Všichni nespokojení voliči bez rozdílu nicméně mají negativní názor na předsedy opozičních stran – Andreje Babiše a Tomia Okamuru (vždy více než 95 %).

KONTEXT

- Klesá spokojenost s vládou z původních cca 33 % na současných cca 19 %.
- Klesají zisky koaličních stran v modelu na úroveň 38–41 %, zároveň také klesá modelovaná účast (na 58–61 %).
- Zároveň ani 43 % zisku jako v roce 2021 nemusí znamenat možnost sestavovat vládu.
- Nejistota voličů ohledně SPOLU: Není zřejmé, zda koalice pokračovat bude, nebo ne.

VOLIČI VLÁDY OD VOLEB

Výchozí (maximální) pole voličů

Současná situace

Loajální

Nezaměřujeme se na ně – pokud nedojde k zásadnímu otřesu, budou nadále volit vládu.

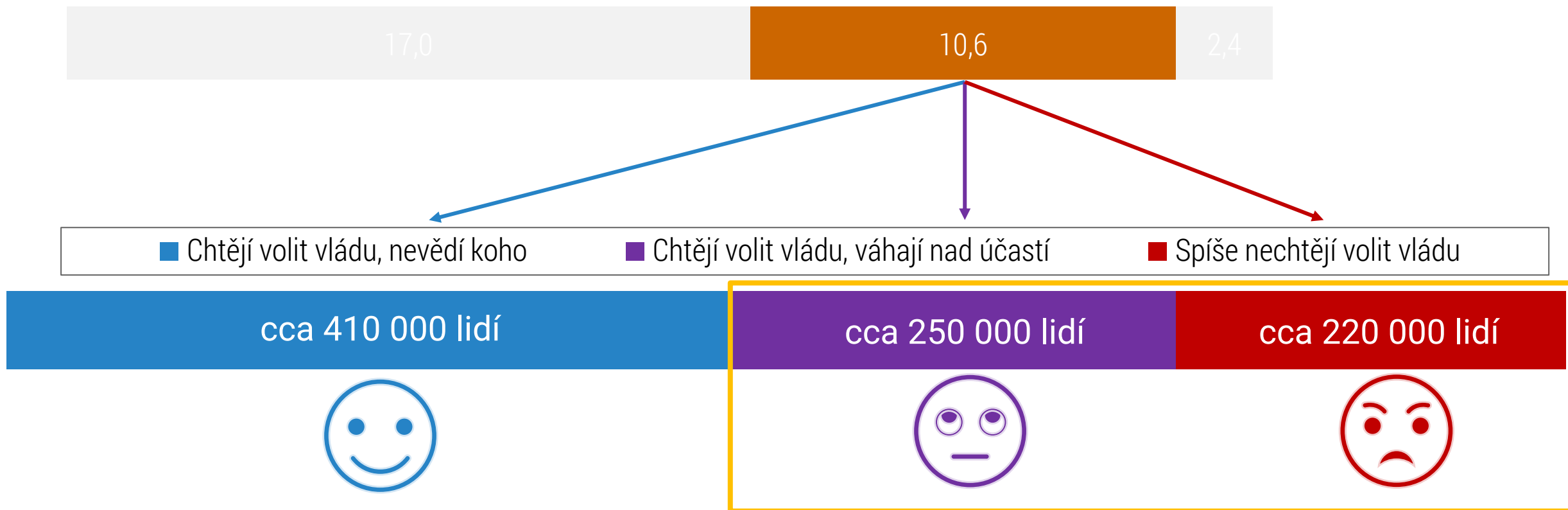
Nespokojení

Pravděpodobně s nimi lze ještě pracovat.
10,6 % dospělé veřejnosti.
Blíže se jim věnujeme v následující analýze.

Ztracení

Nezaměřujeme se na ně – už si vybrali jinou stranu nebo ustoupili mezi nevoliče.

NESPOKOJENÉ VOLIČE JE MOŽNÉ ROZDĚLIT DO TŘÍ SKUPIN

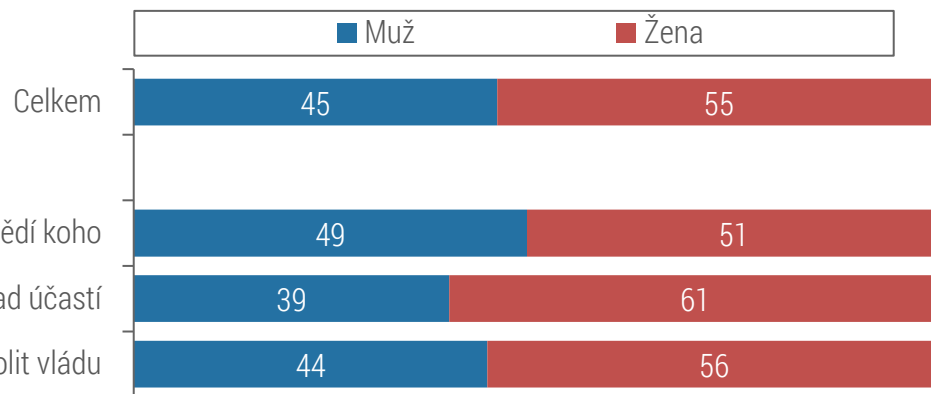
POSTOJE VŠECH SKUPIN JSOU DOST JEDNOZNAČNÉ

V celé veřejnosti

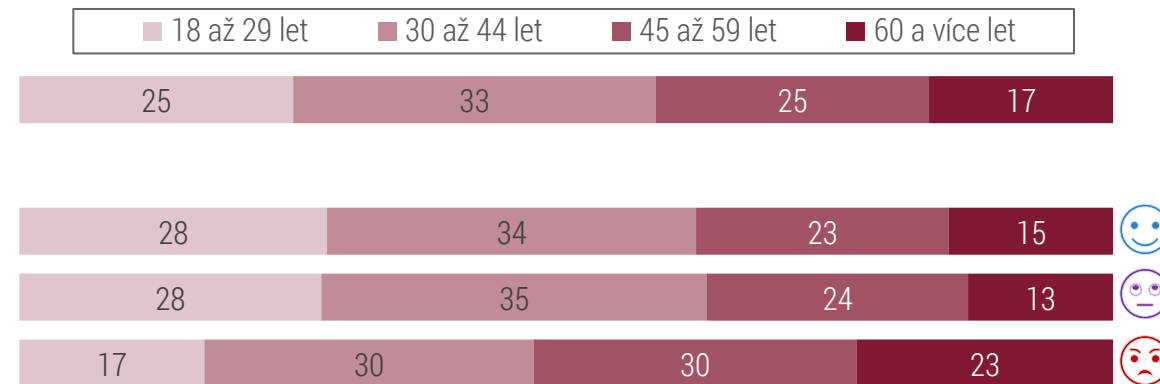

Sociodemografické charakteristiky

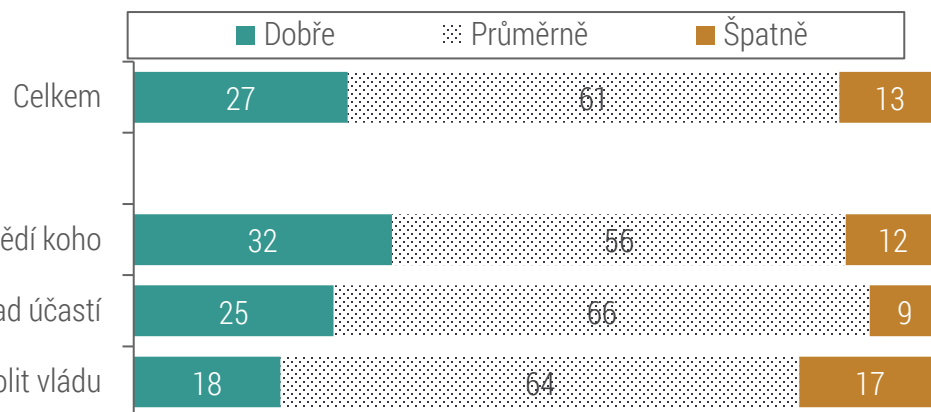
Pohlaví

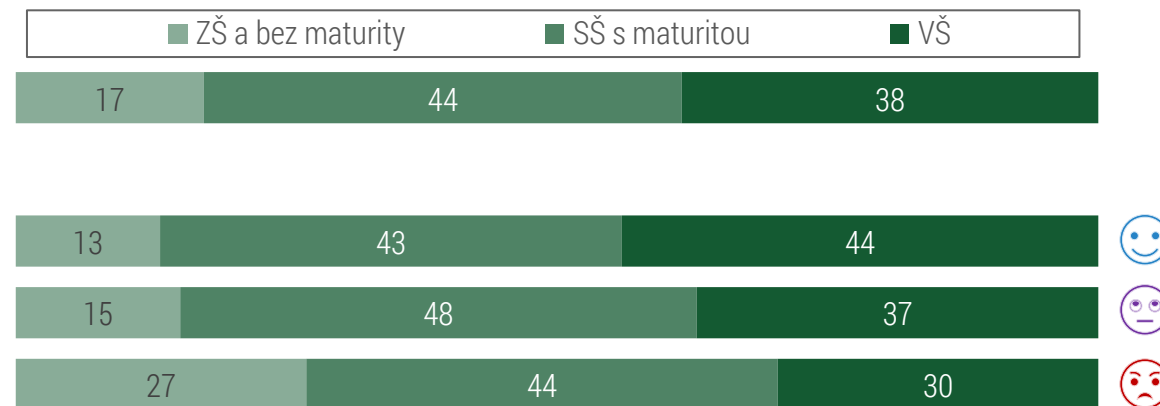
Věkové skupiny

Úroveň materiálního zajištění

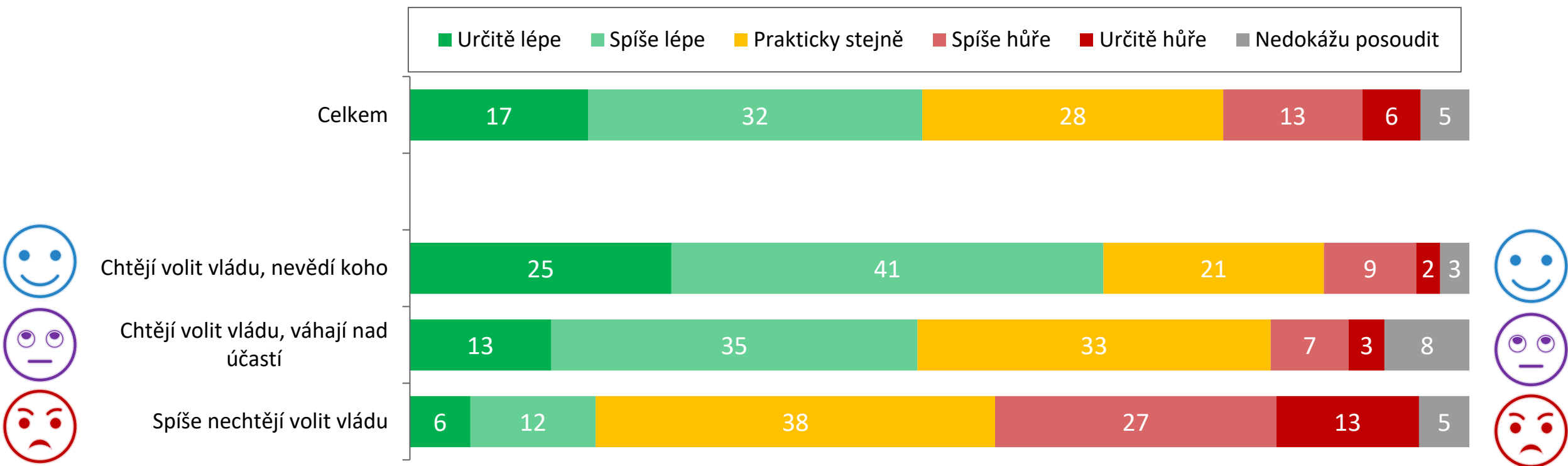
Dosažený stupeň vzdělání

Srovnání s výkonem minulé (Babišovy) vlády

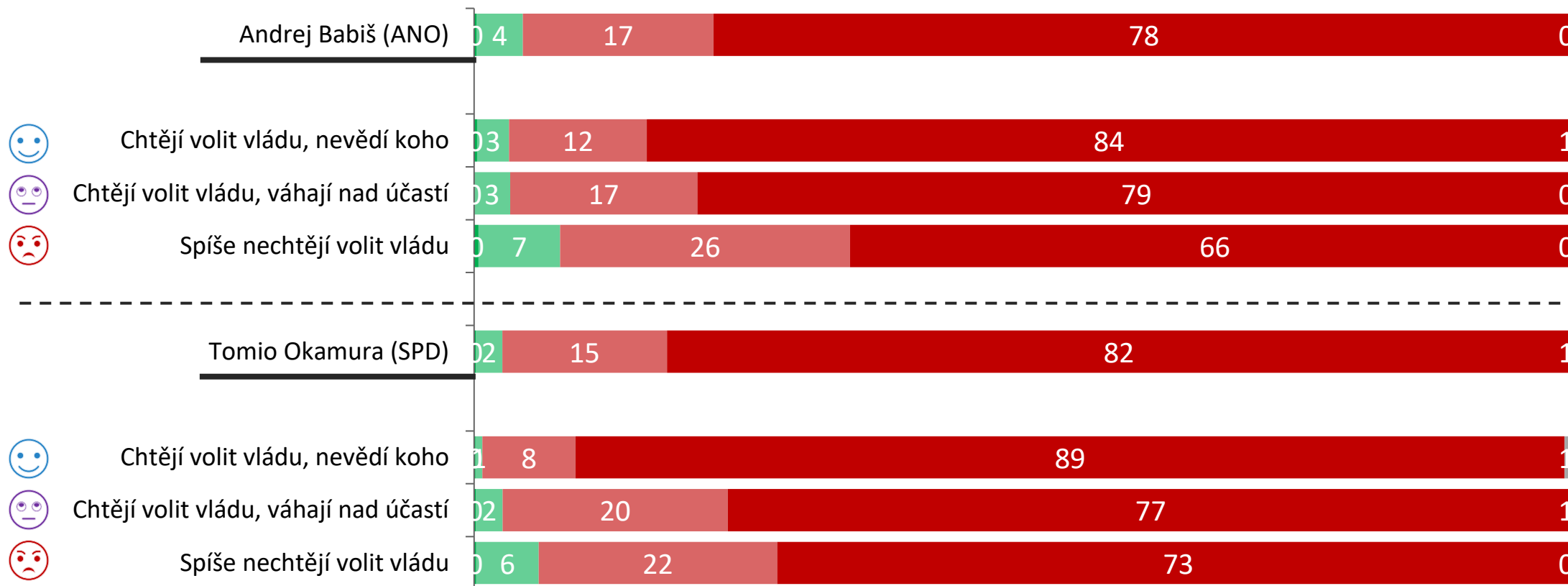
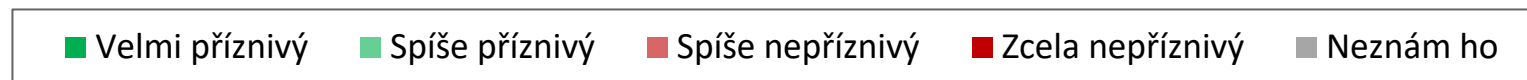
vláda ≠ AB

„Pokud byste měl(a) srovnat dosavadní činnost vlády Petra Fialy (období od ledna 2022 dosud) s činností předchozí vlády Andreje Babiše (2018–2021). Vede si podle Vás současná vláda:“

Názor na A. Babiše a T. Okamuru

„Uvedte prosím, jaký je Váš názor na následující osobnosti:“

Jaké jsou motivace a bariéry nespokojených voličů pro opakovanou volbu koaličních stran?

Zaměřeno na dvě
nespokojenější skupiny +
250 000 + 220 000

*„Cítím se zklamaně a možná i trochu podvedeně,
vláda působí amatérsky, nekompetentně.“*

Jaké jsou motivace a bariéry nespokojených voličů?

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

- Voliči, kteří nyní váhají nad účastí, od voleb čekali změnu a volbu nejmenšího zla, přičemž vláda jejich očekávání nenaplnila. Hlavním motivátorem zůstává tzv. princip negativní volby v podobě vymezení se vůči Andreji Babišovi, respektive hnutí ANO.
- Větší problém představují přešlapy jednotlivců než špatná policy opatření (např. večírek MPSV po střelbě na FF UK, účast ministra Blažka na oslavě Martina Nejedlého nebo výrok Jany Černochové o vystoupení z OSN).
- Svěbytná je otázka schodku a příjmy/výdaje rozpočtu. Voliči jsou zklamaní z toho, jak vláda zvládá dluh a deficit veřejných financí a také inflaci, zejména pokud jde o ceny potravin a energií. V této fázi ovšem není zřejmé, jak přesně by si lidé snižování výdajů, respektive schodku představovali. Tomu se bude věnovat v nejbližších měsících samostatná analýza.
- Skupina váhajících voličů chce důslednější dodržování stranických programů – byť není vždy jasné, co přesně to znamená. Větší personální obměny nevyžadují, ale nebudou výrazněji proti nim.
- Vystoupení z koalice by v tuto chvíli nikomu výraznější voličský bonus nepřineslo.

KONTEXT

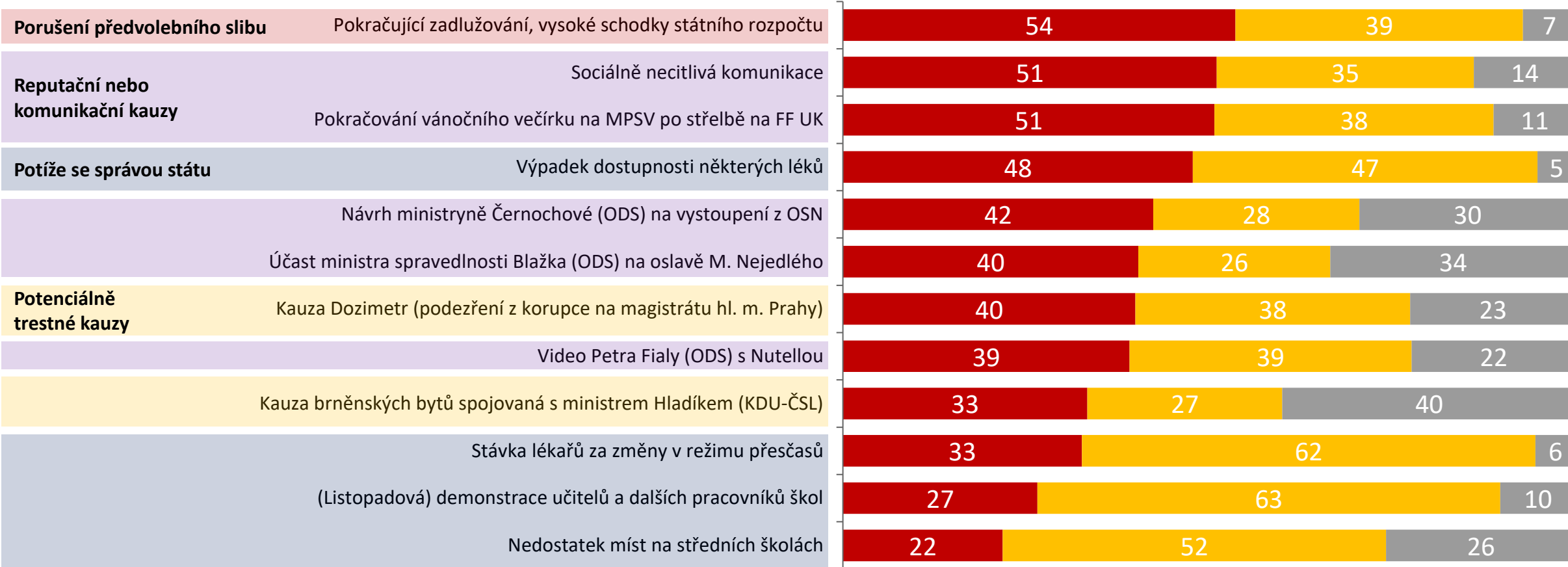
- Mediálně je vláda kritizována za „komunikaci“, přičemž ale odborně není jasné, o co přesně jde.
- Z pohledu geopolitiky i ekonomiky jde o obtížné období, pokles popularity je běžný i v zahraničí.
- Celá politika je vnímána jako prostor, který nereprezentuje zájmy občanů a problémy spíše vytváří než že by je řešila.

Hodnocení kauz – dvě váhající skupiny

„Nyní Vám ukážeme několik situací a kauz spojených s působením současné vlády. Zaznamenal(a) jste je? Případně, jak je hodnotíte?“

😊 + 😞 250 000 + 220 000

■ Zaznamenal(a) a názor se zhoršil ■ Zaznamenal(a) a názor se nezměnil/zlepšil ■ Nezaznamenal(a)

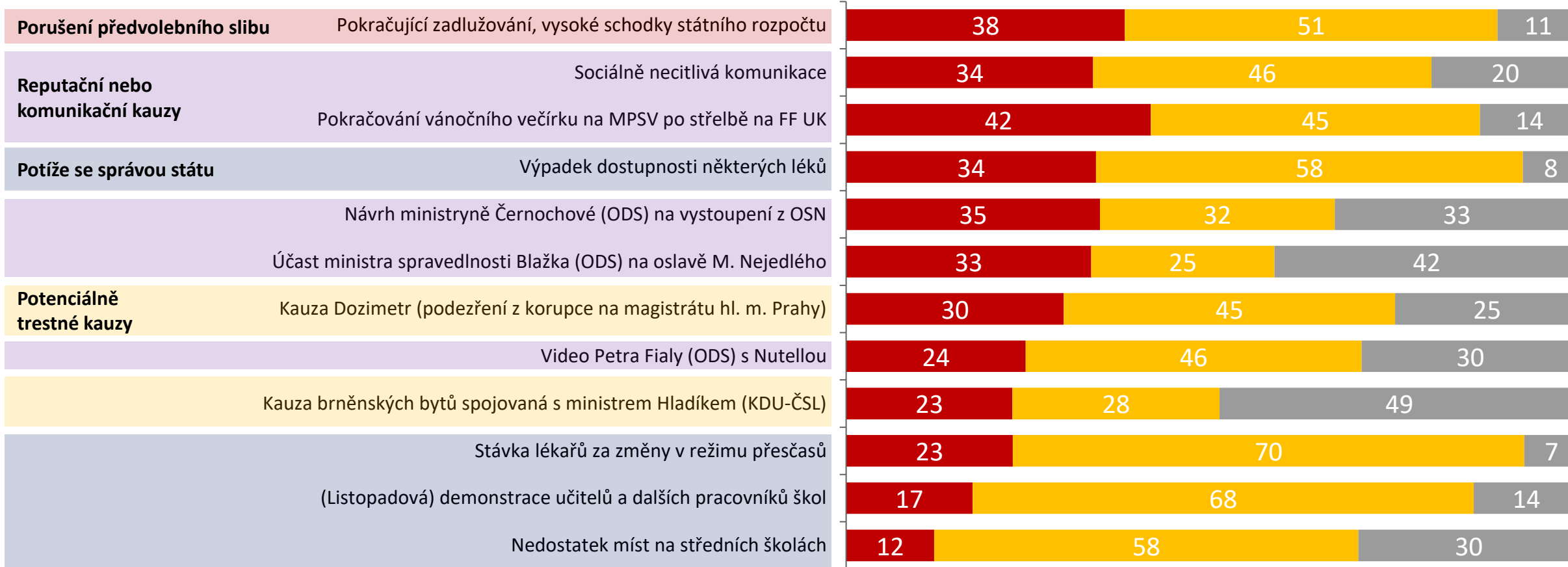

Hodnocení kauz – Chtějí volit vládu, váhají nad účastí

„Nyní Vám ukážeme několik situací a kauz spojených s působením současné vlády. Zaznamenal(a) jste je? Případně, jak je hodnotíte?“

 250 000

■ Zaznamenal(a) a názor se zhoršil ■ Zaznamenal(a) a názor se nezměnil/zlepšil ■ Nezaznamenal(a)

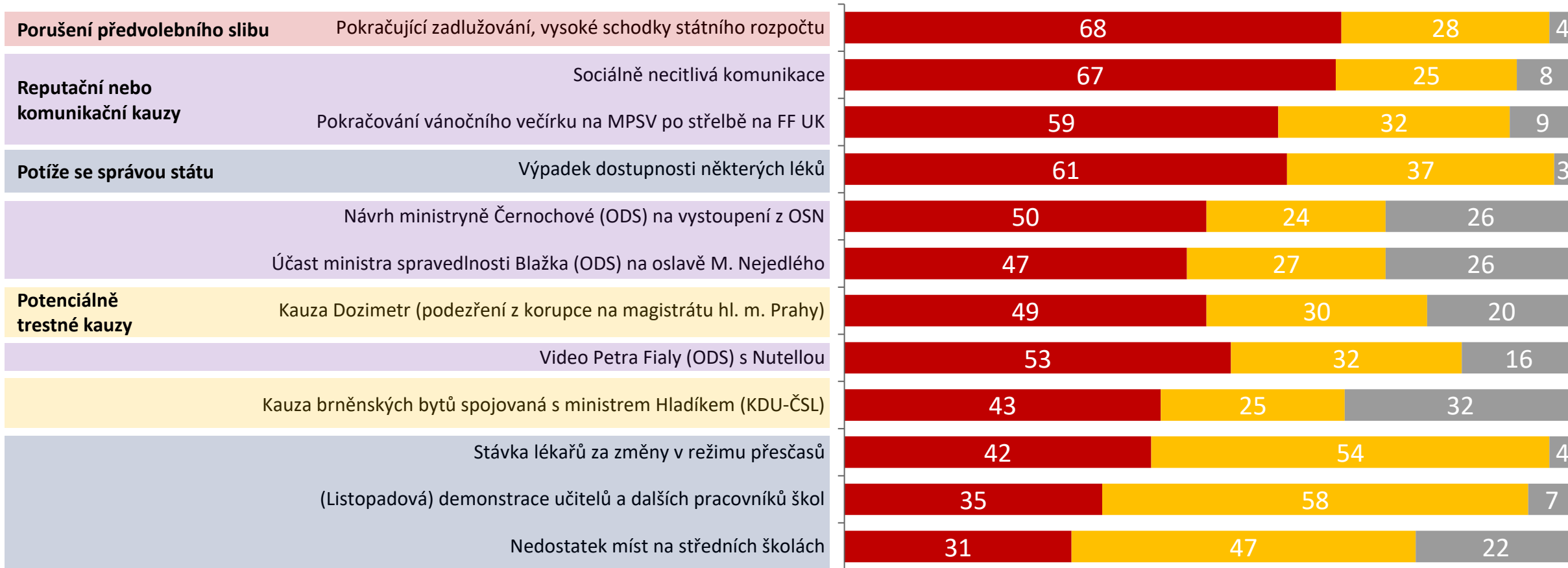

Hodnocení kauz – Spíše nechtějí volit vládu

„Nyní Vám ukážeme několik situací a kauz spojených s působením současné vlády. Zaznamenal(a) jste je? Případně, jak je hodnotíte?“

 220 000

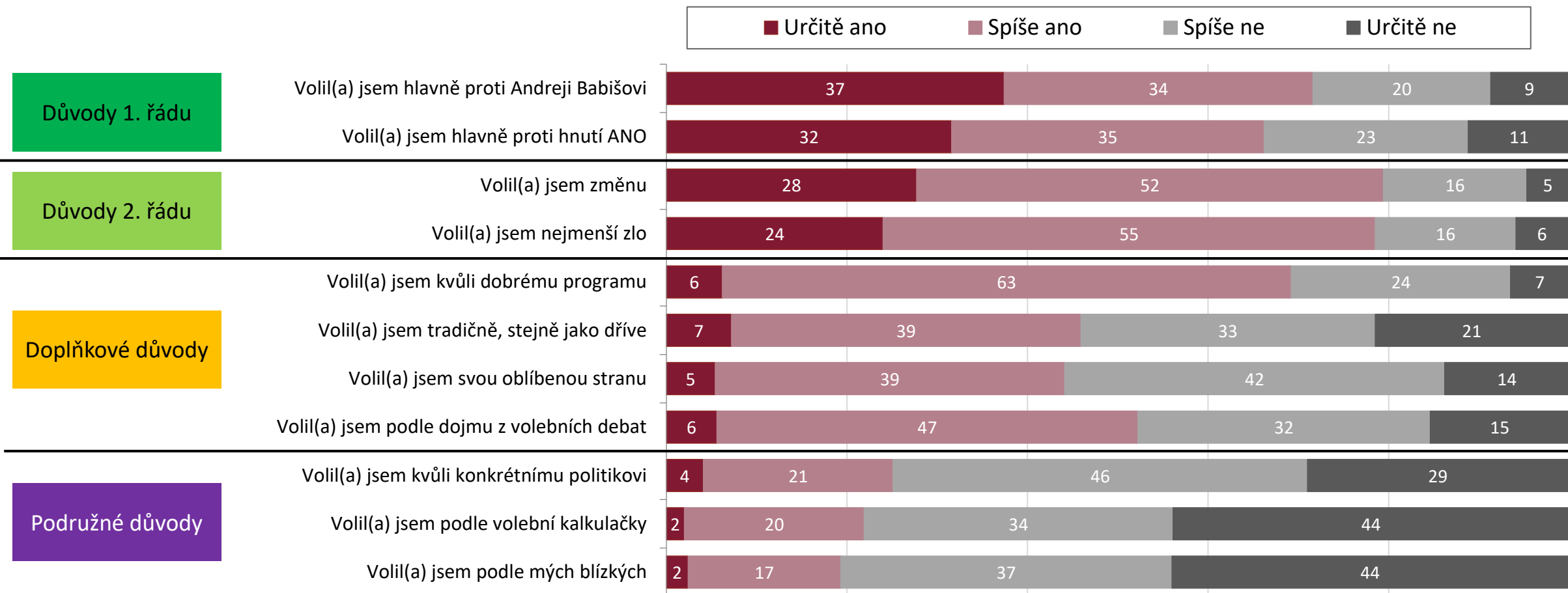
■ Zaznamenal(a) a názor se zhoršil ■ Zaznamenal(a) a názor se nezměnil/zlepšil ■ Nezaznamenal(a)

Důvody a motivace pro preferenci ve sněmovních volbách 2021

☹️ + 😞 250 000 + 220 000

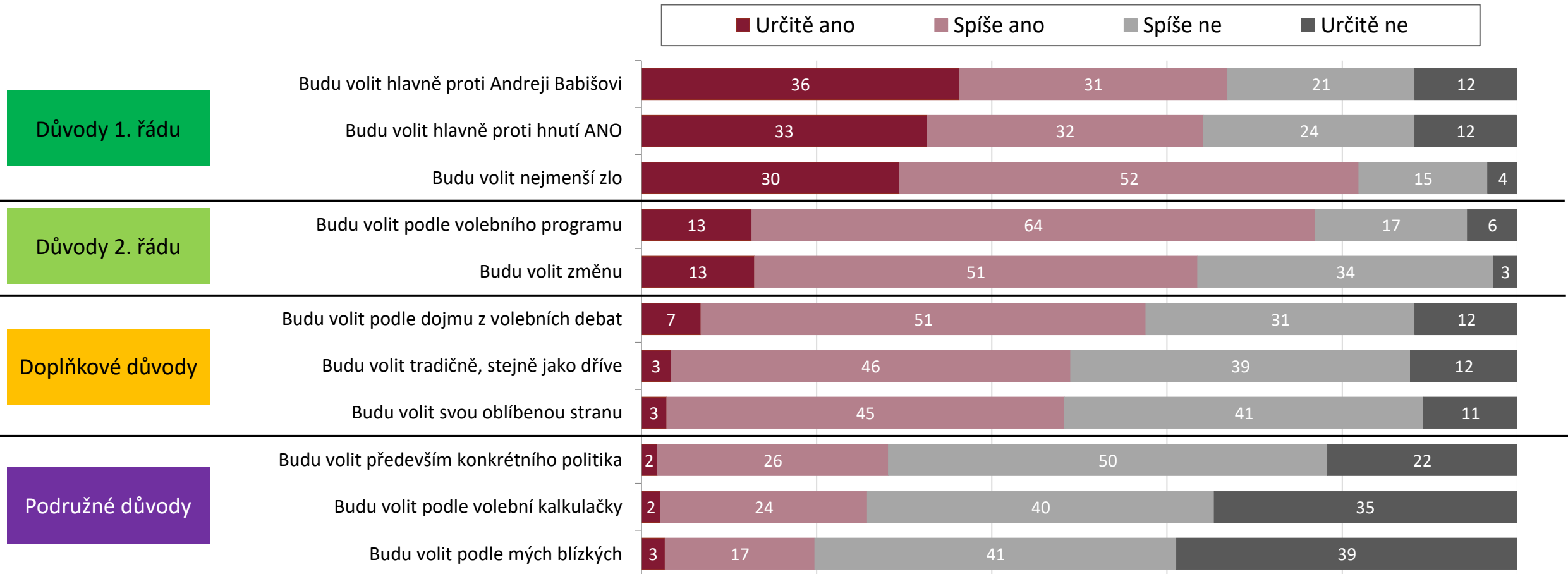
„Jaké byly důvody, proč jste v minulých sněmovních volbách volil(a) právě ...?“

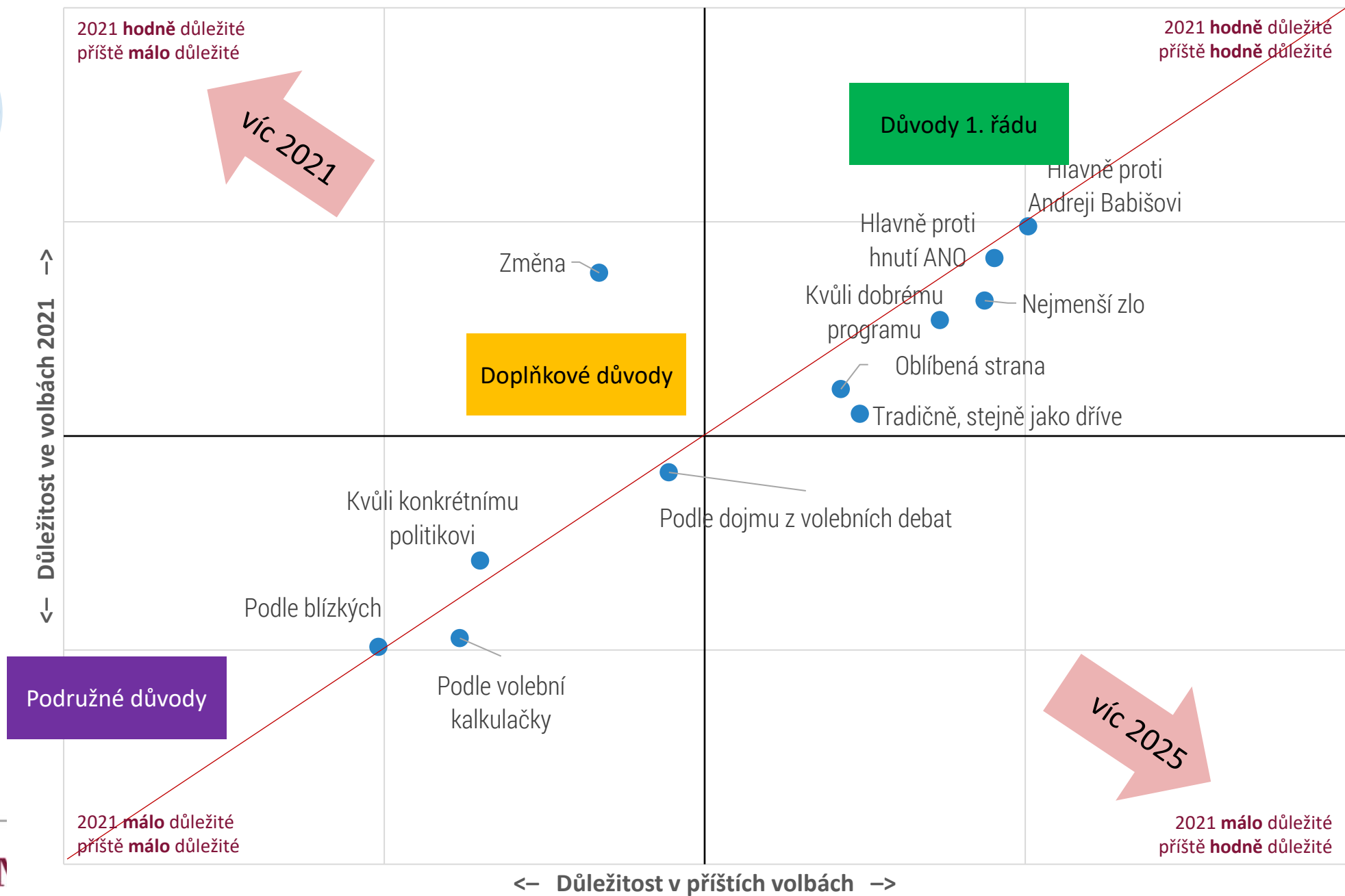
Důvody a motivace pro preferenci v příštích sněmovních volbách

☹️ + 😞 250 000 + 220 000

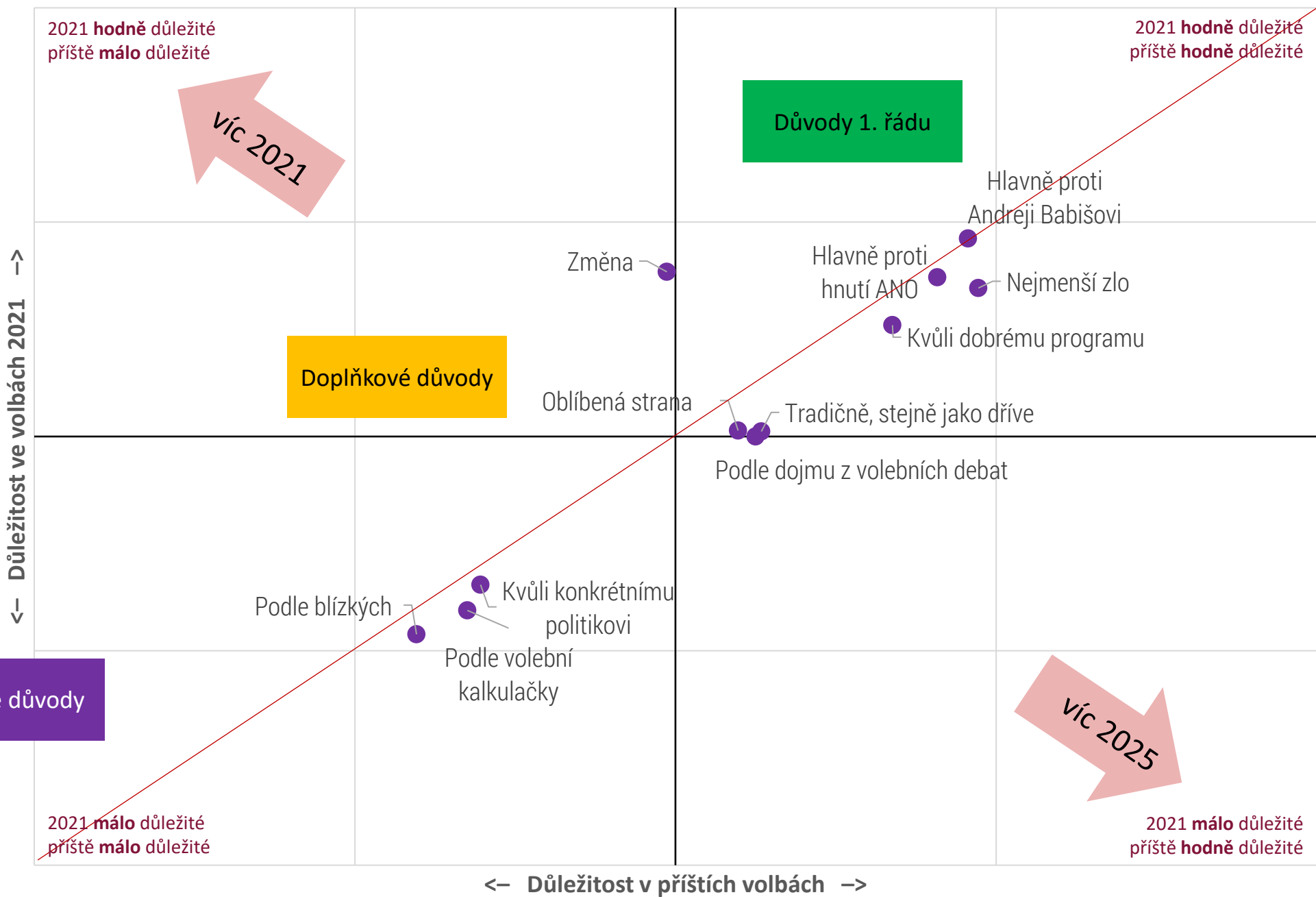
„A jaké budou ohledy, podle kterých budete volit v příštích sněmovních volbách?“

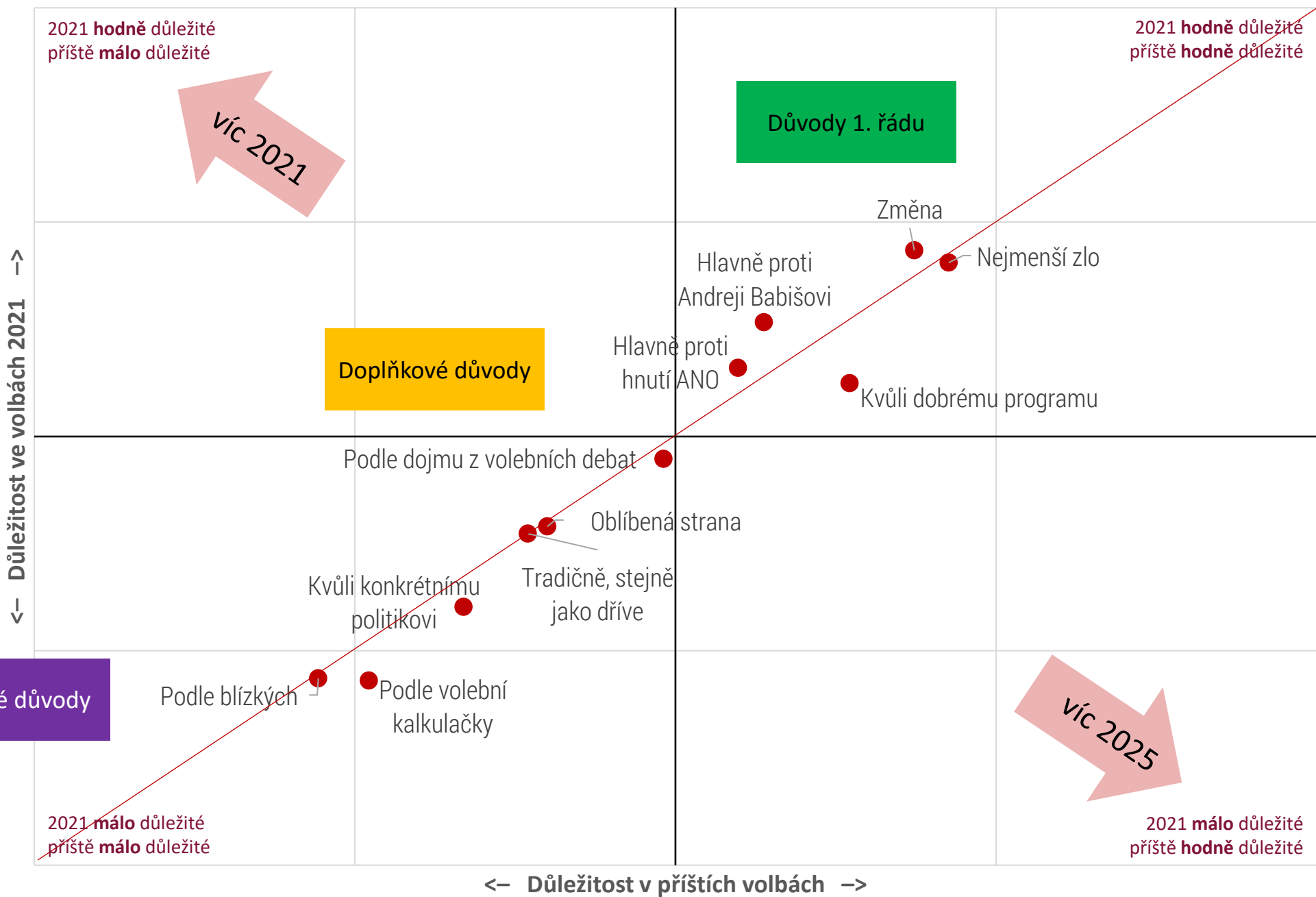
Motivy volby – Chtějí volit vládu, nevědí koho

Motivy volby – Chtějí volit vládu, váhají nad účastí

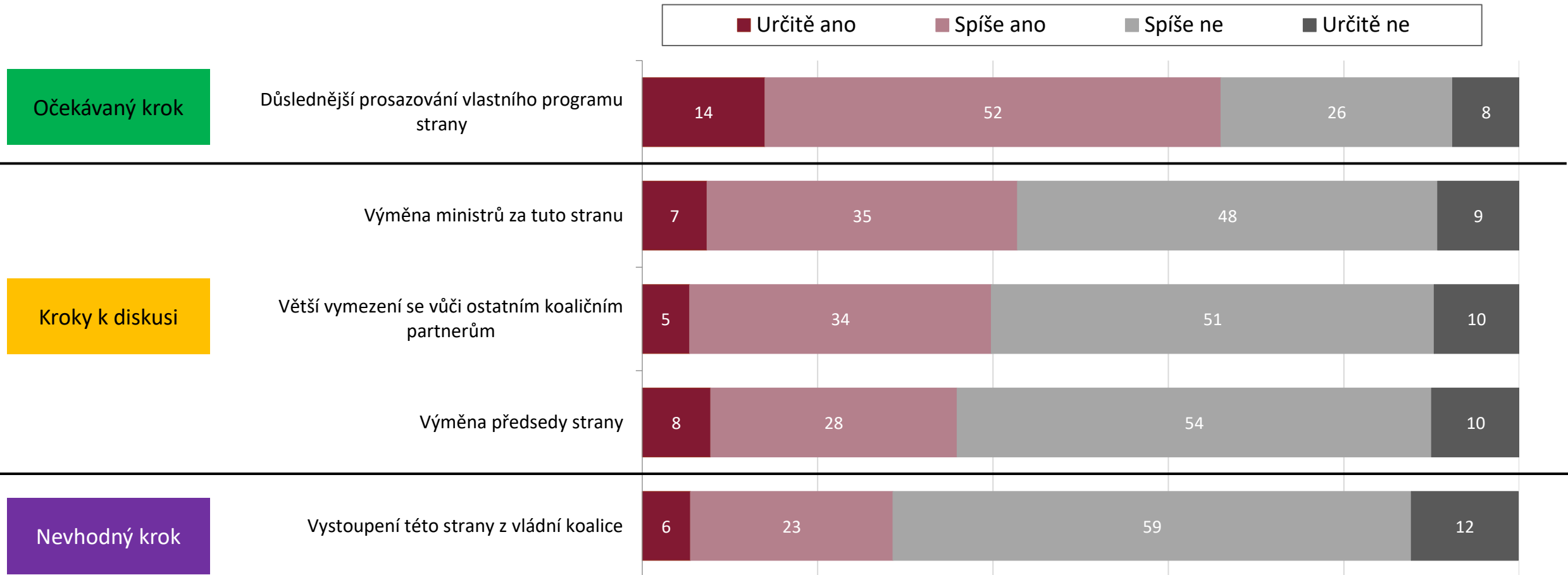
Motivy volby – Spíše nechtějí volit vládu

Co by přesvědčilo o opětovném volení strany/koalice?

☹️ + 😞 250 000 + 220 000

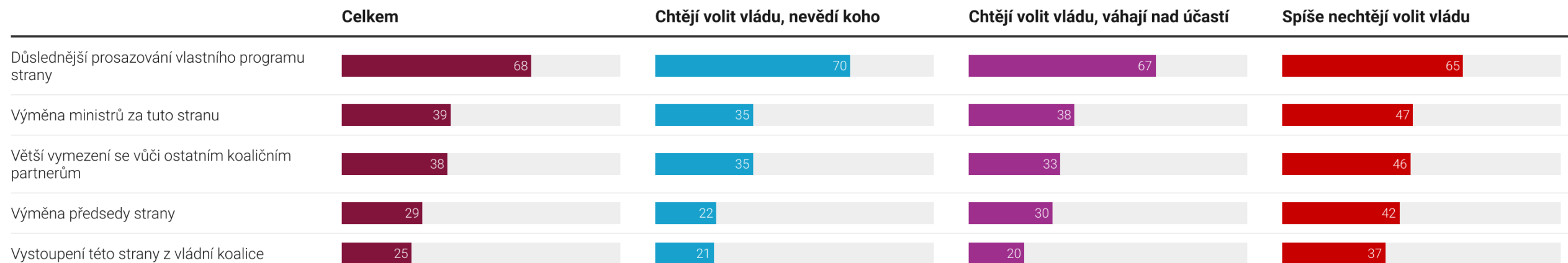
„Přesvědčil by Vás některý z následujících kroků, abyste znovu dal(a) hlas straně, kterou jste volil(a) v minulých sněmovních volbách?“

Co by přesvědčilo o opětovném volení strany/koalice? – podle typů voličů

„Přesvědčil by Vás některý z následujících kroků, abyste znovu dal(a) hlas straně, kterou jste volil(a) v minulých sněmovních volbách?“

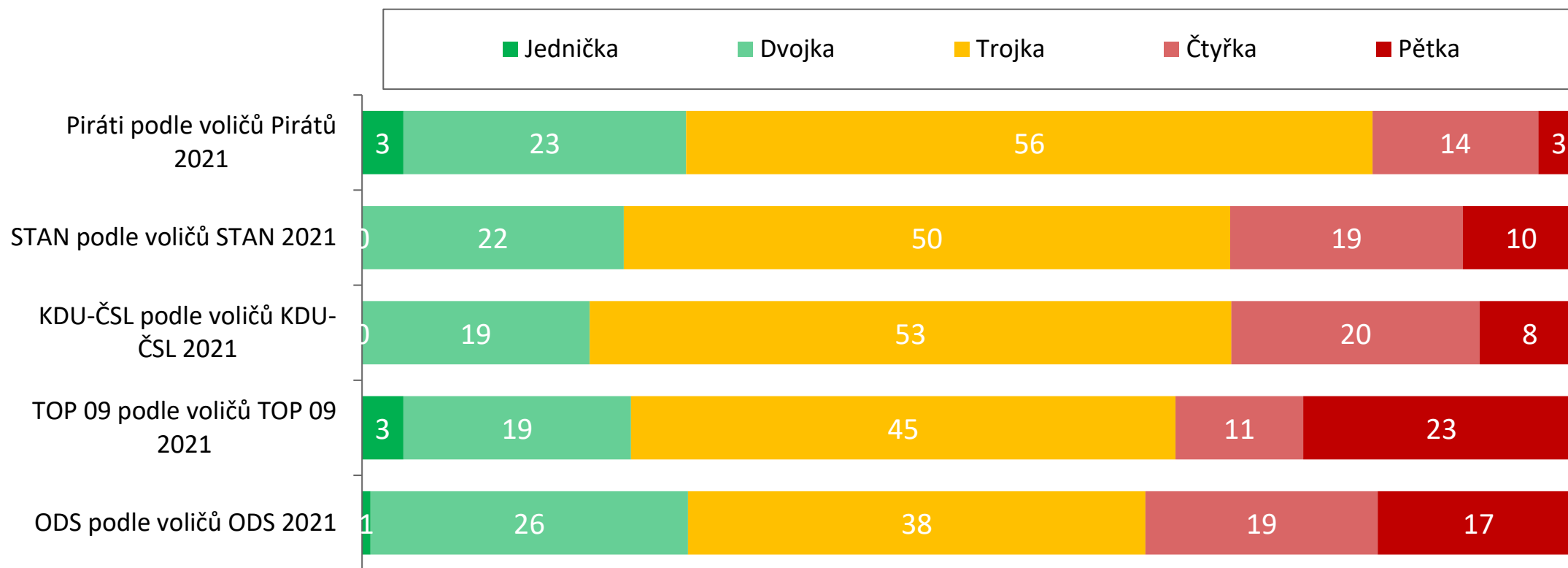

Vytvořeno nástrojem Datawrapper

Jaké známky udělili ti, kteří danou stranu „volili“ v roce 2021?

☹️ + 😞 250 000 + 220 000

„A jakou známku by od Vás za svou dosavadní činnost v rámci vládní koalice dostaly jednotlivé koaliční strany?“

Co má vláda podle nespokojených voličů dělat?

Zaměřeno na dvě
nespokojenější skupiny +
250 000 + 220 000

Co má vláda podle nespokojených voličů dělat?

Zaměřeno na dvě
nespokojenější skupiny +
250 000 + 220 000

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

- Vláda má podle nespokojené skupiny ukázat sílu, rozhodnost a zároveň ujistit veřejnost, že je v bezpečí (vnitřní bezpečnost, což se zatím daří).
- Lidé také od vlády čekají, že jim nabídne vizi, odvahu a konkrétní komunikaci. V tomto ohledu ale musí vládní představitelé jít za pouhou deklaraci a PR prohlášení, a zároveň představit konkrétní kroky pro naplňování vize. Nebo alespoň nebýt v rozporu (viz. například školství).
- I nespokojení voliči vládu kladně hodnotí v oblasti geopolitiky. Nicméně ta pro ně není klíčová. V tuto chvíli nicméně hraje roli nutné, ale nedostatečné podmínky pro volbu.
- Vláda je kladně hodnocena obecně za odvahu dělat nepopulární opatření. Paradoxně jsou ale zároveň klíčová konkrétní opatření jako úsporný balíček a důchodová reforma hodnocena negativně.
- Z důležitých témat jsou negativně hodnocena zejména ta související s životní úrovní domácností a velikost státního dluhu. Jaké jsou podporované cesty k jeho snižování bude předmětem analýzy v následujících měsících.

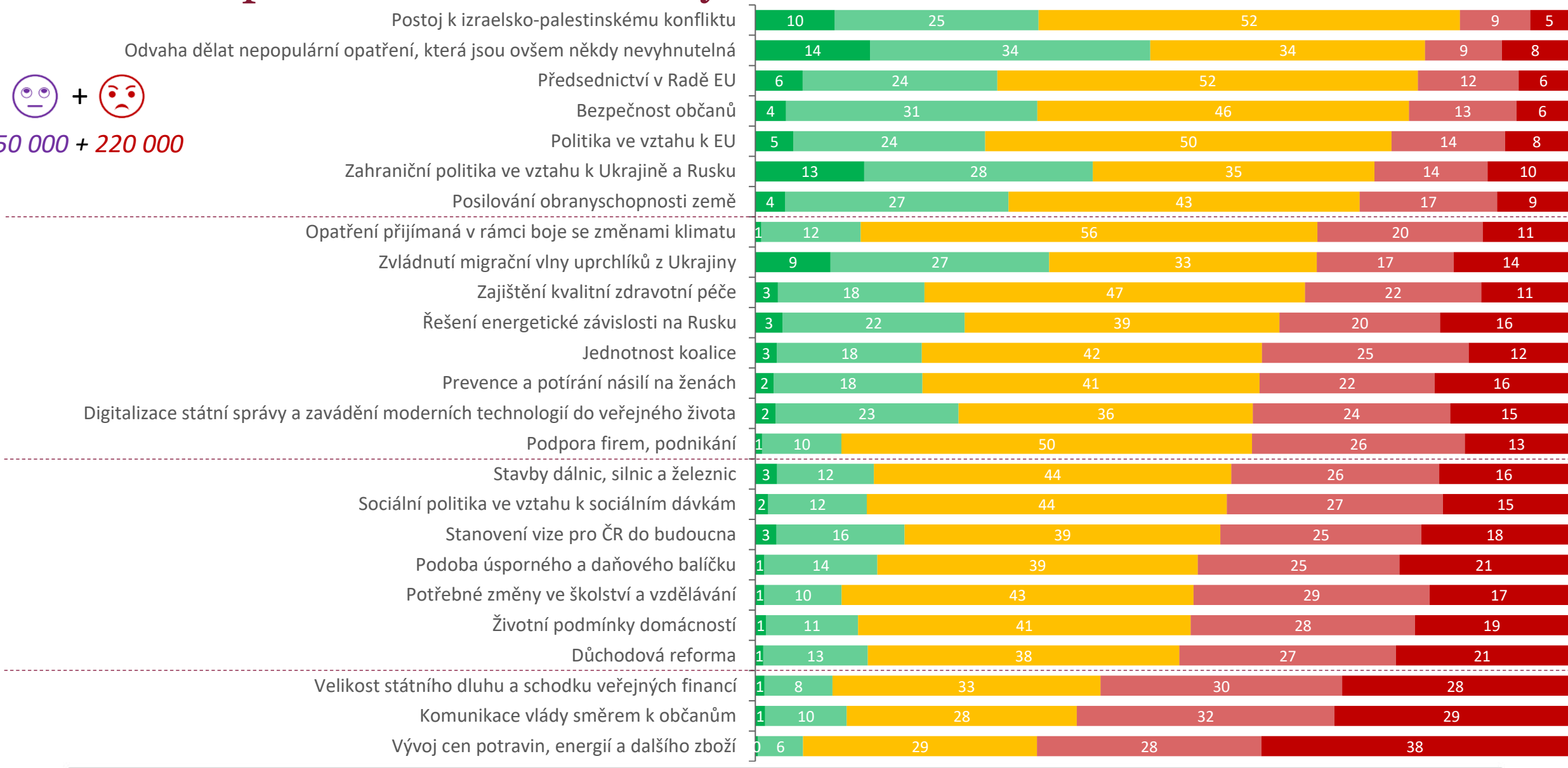
Z hlediska důležitosti v příštích volbách identifikujeme 6 skupin témat

Mezinárodní politika a mezinárodní bezpečnost	Ceny a sociální politika	Dluh, finanční politika a infrastruktura	Progresivní politika	Práce vlády	Bezpečnost občanů
Zahraniční politika ve vztahu k Ukrajině a Rusku	Vývoj cen potravin, energií a dalšího zboží	Velikost státního dluhu a schodku veřejných financí	Prevence a potírání násilí na ženách	Komunikace vlády směrem k občanům	Bezpečnost občanů
Postoj k izraelsko-palestinskému konfliktu	Životní podmínky domácností	Důchodová reforma	Opatření přijímaná v rámci boje se změnami klimatu	Stanovení vize pro ČR do budoucna	
Řešení energetické závislosti na Rusku	Zajištění kvalitní zdravotní péče	Podoba úsporného a daňového balíčku	Potřebné změny ve školství a vzdělávání	Jednotnost koalice	
Zvládnutí migrační vlny uprchlíků z Ukrajiny	Sociální politika ve vztahu k sociálním dávkám	Stavby dálnic, silnic a železnic		Odvaha dělat nepopulární opatření, která jsou ovšem někdy nevyhnutelná	
Politika ve vztahu k EU		Podpora firem, podnikání			
Předsednictví v Radě EU		Digitalizace státní správy a zavádění moderních technologií do veřejného života			
Posilování obranyschopnosti země					

Známkování politické činnosti vlády

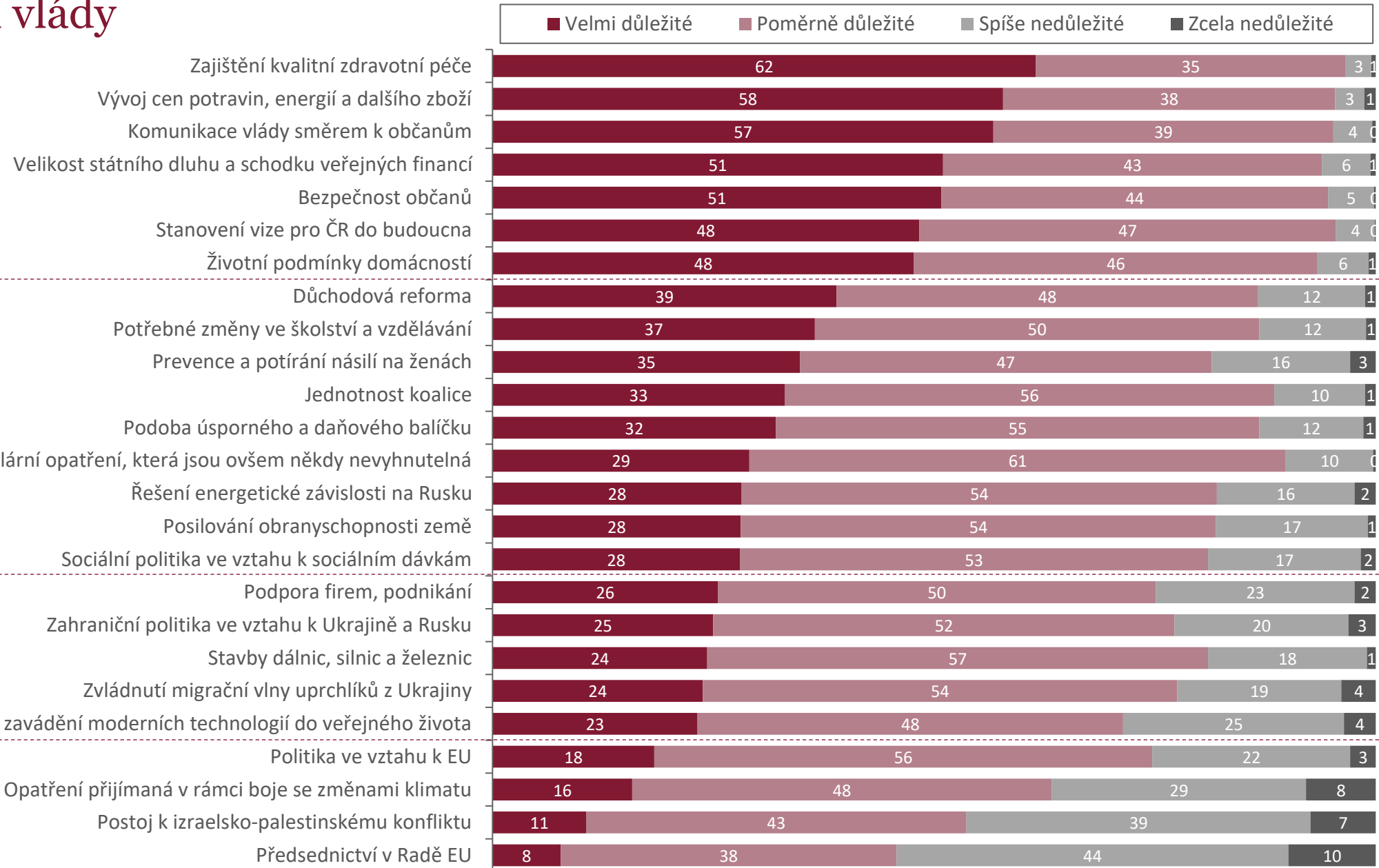
250 000 + 220 000

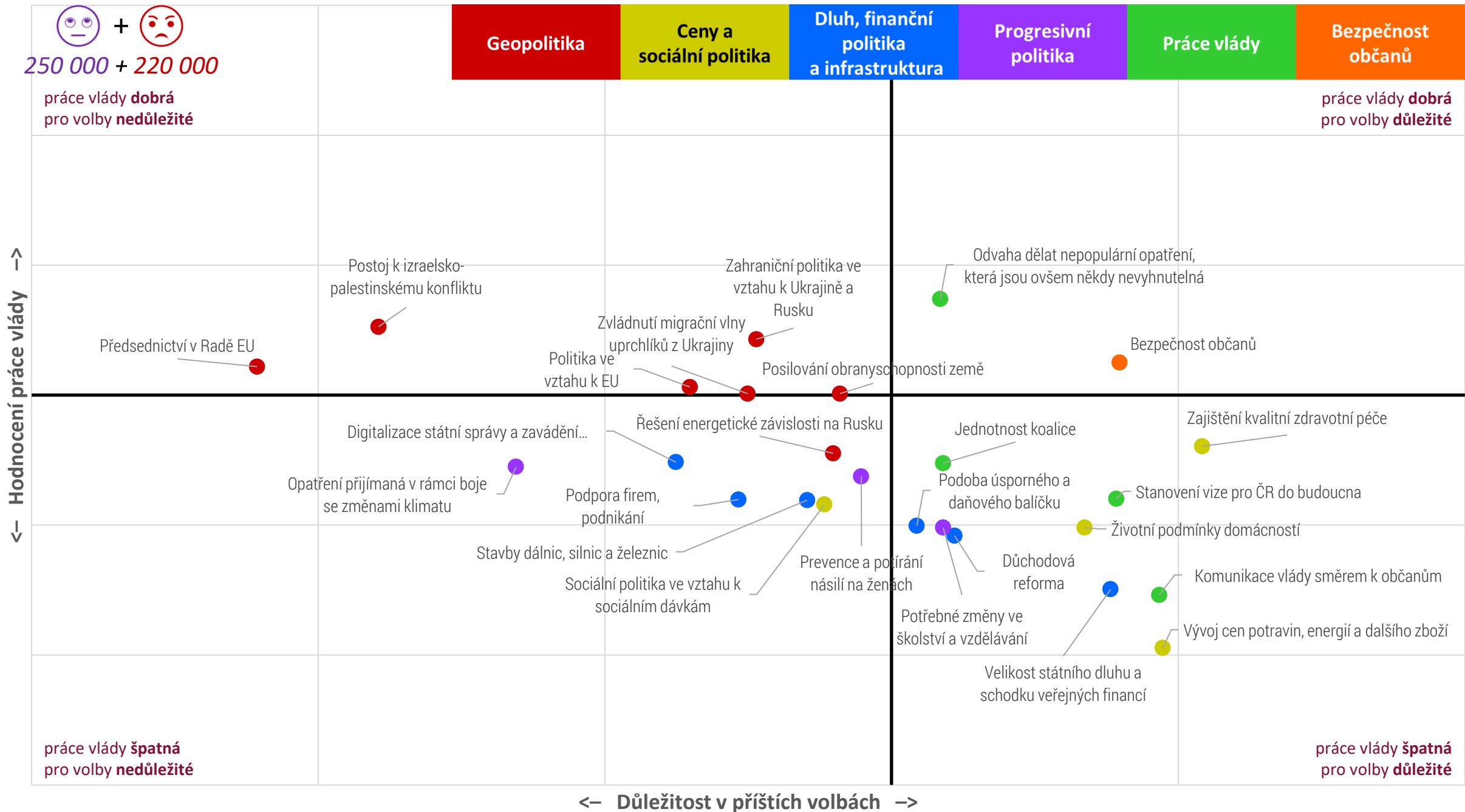
Důležitost činností vlády pro příští volbu

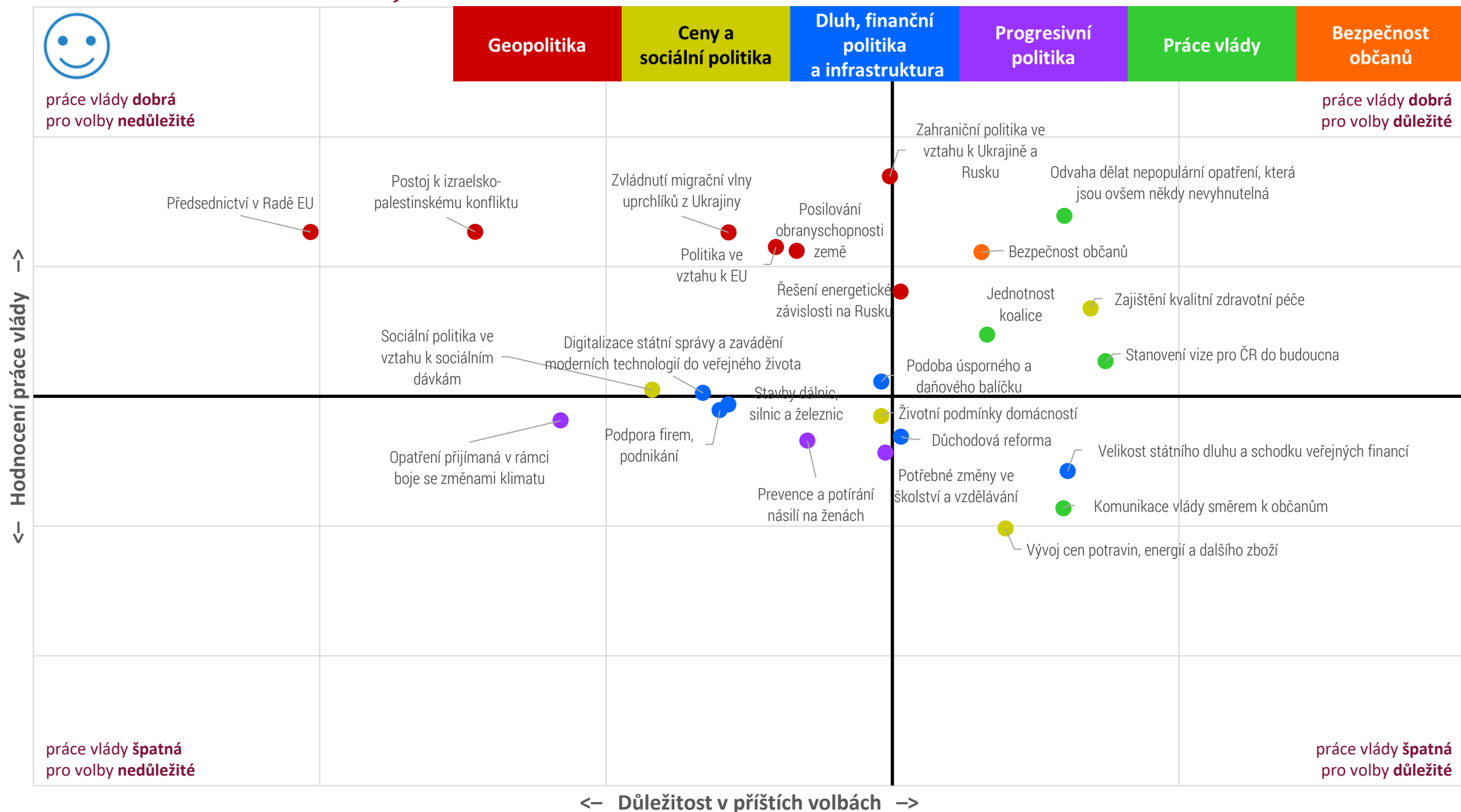
250 000 + 220 000

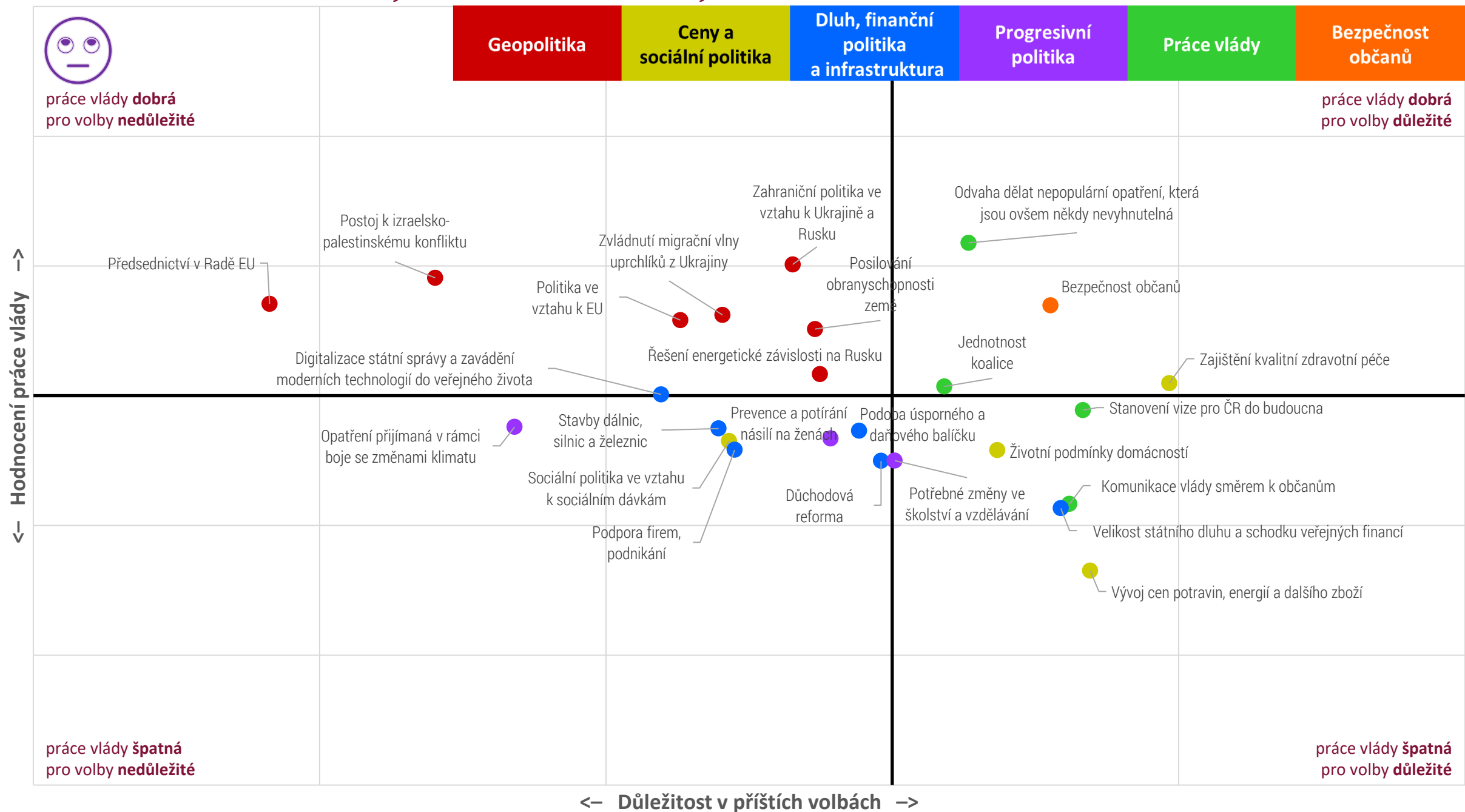
Tematické oblasti

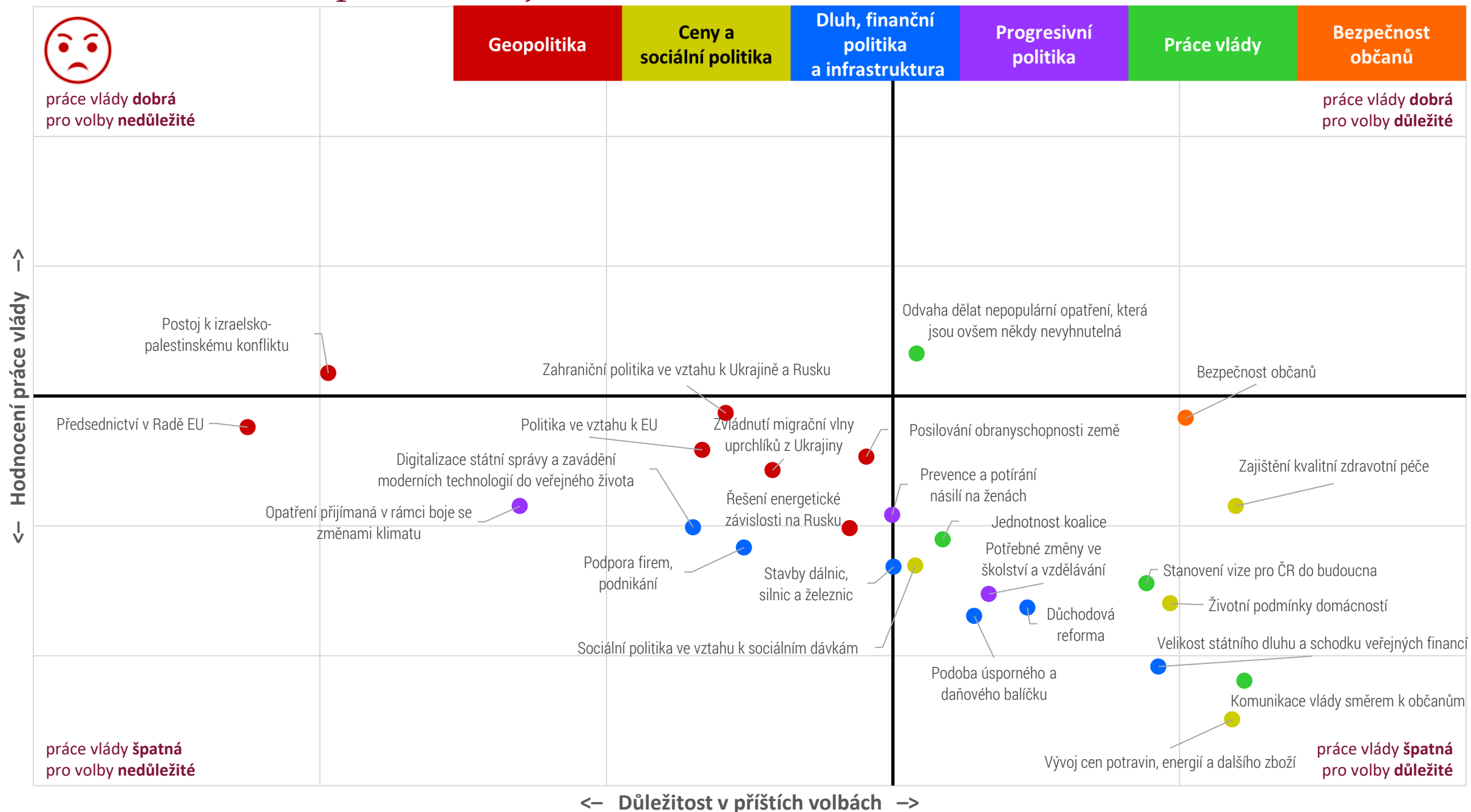
Tematické oblasti – Chtějí volit vládu, nevědí koho

Tematické oblasti – Chtějí volit vládu, váhají nad účastí

Tematické oblasti – Spíše nechtějí volit vládu

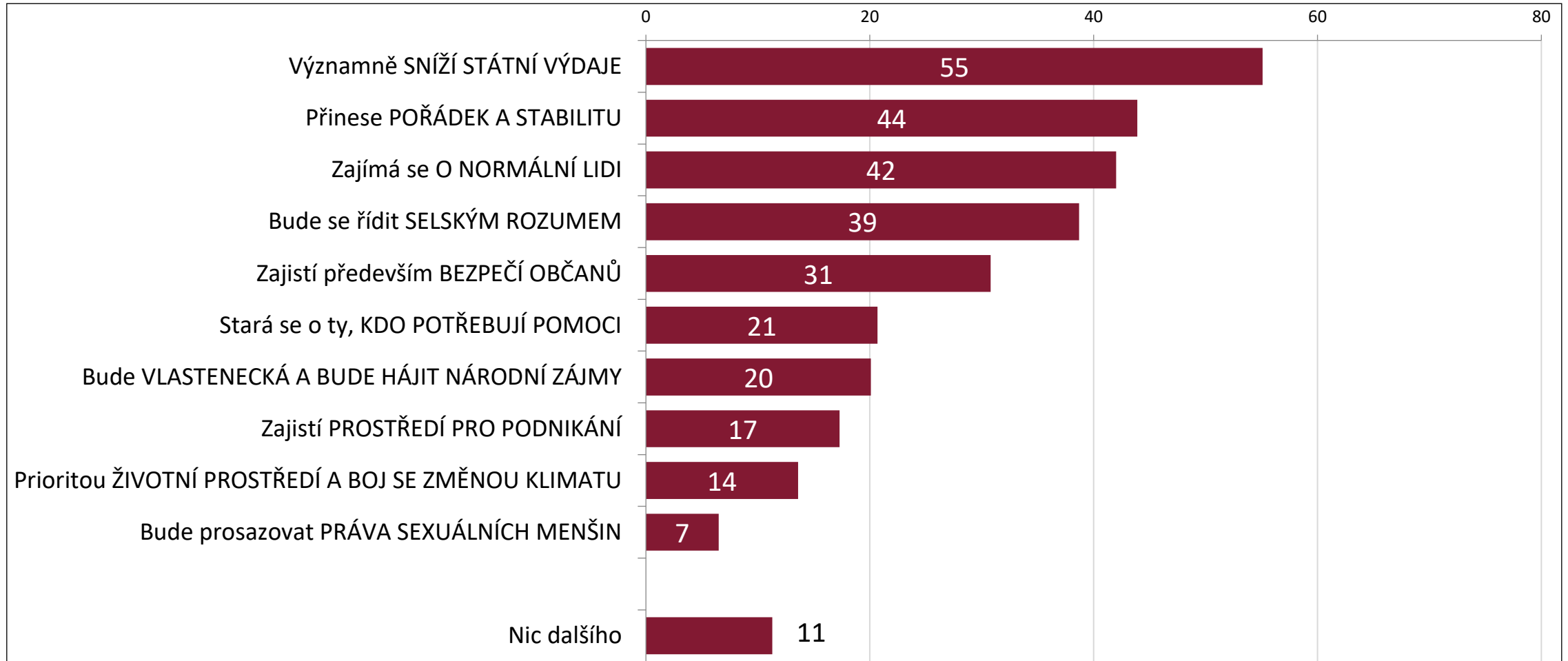
Jak vypadá jejich ideální strana?

250 000 + 220 000

„Vyberte až tři vlastnosti, které nejlépe vystihují ideální stranu podle Vašich představ.“

Tři hlavní charakteristiky

Jak vypadá jejich ideální strana? – podle typů voličů

Tři hlavní charakteristiky

Celkem

Chtějí volit vládu, nevědí koho

Chtějí volit vládu, váhají nad účastí

Spíše nechtějí volit vládu

	Celkem	Chtějí volit vládu, nevědí koho	Chtějí volit vládu, váhají nad účastí	Spíše nechtějí volit vládu
Strana, která významně SNÍŽÍ STÁTNI VÝDAJE	56	57	56	54
Strana, která přinese POŘÁDEK A STABILITU	43	41	46	42
Strana, která se zajímá O NORMÁLNÍ LIDI	36	30	34	50
Strana, která se bude řídit SELSKÝM ROZUMEM	35	30	36	41
Strana, která zajistí především BEZPEČÍ OBČANŮ	31	32	33	29
Strana, která zajistí PROSTŘEDÍ PRO PODNIKÁNÍ	22	28	20	15
Strana, která se stará o ty, KDO POTŘEBUJÍ POMOCI	21	21	22	19
Strana, pro kterou je prioritou ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A BOJ SE Z	20	26	18	10
Strana, která bude VLASTENECKÁ A BUDE HÁJIT NÁRODNÍ ZÁJMY	16	12	17	22
Strana, která bude prosazovat PRÁVA SEXUÁLNÍCH MENŠIN	9	12	9	4
Nic dalšího	11	10	10	13

Vytvořeno nástrojem Datawrapper

Zdroj: STEM, 2/2024, CAWI, N=1219; pozn.: při volbě jen jedné charakteristiky je pořadí v zásadě stejné

www.stem.cz

STEM